

Udstykning af Sjørupgården

Først i nittenhundredtallet solgte konsortiet gården til Randers Amts Udstykningsforening og størstedelen af dens marker udstykkedes til husmandsbrug.

I årene efter århundredskiftet var der landet over en stærk bevægelse fremme for at oprette statshusmandsbrug på de store arealer omkring herregårdene. De kår landarbejderne levede under, var ikke misundelsesværdige og mange af deres børn udvandrede til Amerika for at søge bedre levevilkår der.

På baggrund af disse forhold vedtog Rigsdagen i 1899 en lov om jordlodder for landarbejdere og denne lovs fremkomst betød for mange en lysning i tilværelsen. Tusindvis af statshusmandsbrug opstod rundt om i landet. Med glæde og forhåbning gik man til arbejdet i egen bedrift. Og der er ingen tvivl om, at der skabtes mange lykkelige hjem ud fra den lov. Mand og kone hjalp hinanden med arbejdet og børnene kunne også hjælpe til.

Også på Sjørupgårdens udstrakte jorder rejste husmandsbrugene sig. Der blev af udstykningsforeningen oprettet i alt 14 statshusmandsbrug.

Sjørupgårdens areal var dermed nedbragt til ca. 50 ha. Men gården fik ny ejer, der dygtigt og med ildhu tog fat på at omdanne den forsømte gård til et mønsterbrug som også lykkedes.

Fælles vandværk i Sjørup for de udstykkede statshusmandsbrug: udstykket fra Sjørupgården i 1923.

Sjørup by Ejerlav	Sjørupgårds Ejerlav	Tøstrup bys Ejerlav			
	2		Anton Larsen	Sjørupgårdvej	8
	3		Kristian Daugaard Laursen	” ”	10
	4		Frederik Pedersen	” ”	12
	5	6r + 10n	Anders Hansen	” ”	14
	6		Martinus Jensen	” ”	5
	7		Johannes Møller	” ”	7
	8 + 1e	6d + 6e	Lauers P Lauersen	” ”	9
	9	6c + 6a	Jens Carl Jensen	” ”	11
	10 + 1f		Jens Peter Veje	Tøstrupvej	62
	11 + 1g	5c + 6v	Jens Møller Hansen	” ”	64
		10e	Jens Knud Henriksen	Sjørupgårdvej	18
		10d	Anton Th. Pedersen	” ”	16
		6i + 6q + 6u	Ejner Jelle	” ”	15
		6p + 6t	Jens P. Chritiansen	” ”	13
		6b	Rasmus Nielsen	” ”	17
		6k + 6n + 6z	N. Holm Sørensen	Tøstrupvej	70
		6n + 6y	Anders P Sørensen	” ”	68
1h		6l + 6x	Jacob Rasmussen	” ”	66

De 18 ejendomme blev bygget af to murermestre. 12 stk. af murermester Erntsen Nimtofte og 6 stk. af murermester Sigvald Andersen Stenvad.

Ud over byggeriet blev der ved byggeriet i 1923 også etableret ajlebeholder og møddingsplads til hver ejendom.

Sigvald Andersen skriver i sin bog ”Min arbejdsdag” at han havde 3 tyske murersvende. De havde sikkert arbejdet på akkord, for jeg erindrer at min far har fortalt, at der var tyske murer på byggeriet på hans ejendom. Og hvis materialerne slap op, kunne de finde på at ”låne” fra de andre arbejdspladser,

Rets dag den 16 januar 1924.

Jens Peter Christensen, Anders Hansen, Jens Karl Jensen og Rasmus Nielsen alle Sjørupgårdvej og Jens Peter Veje, Jens Møller Hansen, Jacob Rasmussen, N. Holm Sørensen og Anders Peter Sørensen alle Tøstrupvej, har anlagt et vandværk, hvis brønd, vindmotor og beholder er anbragt på Anders Hansens tilhørende ejendom, matr. nr.10a Tøstrup by og sogn. Vandledningerne fra beholderen fører over de forskellige matr. nr. til vore bygninger, erklærer herved, at dette vandværk med anlæg og ledninger for bestandig skal ligge til fælles brug og benyttelse for nuværende og fremtidige ejere af vore ejendomme, således at ejerne til enhver tid har adgang til eftersyn og vedligeholdelse af anlæg og ledninger.

Hensyn til vedligeholdelsen af anlæg og ledninger fastsættes det, at hver interessent aarlig hver 1. oktober tilskyder 10 kr. Ejeren af matr. nr. 10a Tøstrup by dog kun 7 kr. der indsættes på bankbog lydende "Sjørup Vandværk". Af dette beløb afholdes samtlige vedligeholdelses omkostninger, dog at det paahviler hver interessent selv at bekoste forefaldende reparationer fra frosthanen til afløbet i husene.

Måtte vedligeholdelsen udkræve yderligere afdrag, pålignes dette interessenterne med lige part og hver interessent er pligtig, at betale det ham således pålignede ved påkrav, ved udeblivelse med bidrag kan der lukkes for vandet. Afgørelse af spørgsmål om, hvorvidt reparationer og nyanskaffelser er nødvendige og i hvorvidt reparationer af en af interessenterne – vedrørende efter flertal af de i en generalforsamling mødte og stemmende – valgte bestyrelse, bestående af 3 interessenter og denne bestyrelse varetager alle afgørelser vedrørende vandværkets drift. Opkrævning af bidrag, tilsyn forpligter værket overfor tredje mand etc. Generalforsamlingen afholdes i hver september måned. Vindmotoren holdes til enhver tid stormskadeforsikret til fuld værdi.

Deklarationen begæres tinglæst som hæftelse på vore nævnte ejendomme, idet rets anmærkning i enhver henseende frafaldet.

Den 14. januar 1924.

Jens Peter Christiansen. Laurs Peter Lauersen. Johan Anton Severin Larsen.
 Kristian Daugaard Laursen. Frederik Petersen. Martinus Jensen.
 Johannes Marinus Jørgensen Møller. Jens Knud Henriksen. Einer Poulsen Jelle.
 Anders Hansen. Jens Carl Jensen. Jens Peter veje. Jens Møller Hansen.
 N. Holm Sørensen. Anders Peter Sørensen.

Til vitterlighed:

Poulin Husum. M. Jensen

1. Nr. 1719.

Uden stempel og gebyr.

Panteobligation.

Underskrevne Laurs Peter Lauersen, der ifølge skøde d. d. er bleven ejer af husmandsbruget matr.nr. 8 Sjørupgaard, 1e Sjørup by Nimtofte sogn, 6c, 6e, Tøstrup by, matr.nr. 41 Kolindsund Tøstrup sogn, tilstår herved i henhold til lov nr, 362 af 7. august 1922, at have modtaget til laans af statskassen den sum 9600 kr. skriver ni tusinde seks hundrede kroner.

For dette laan gælder i medfør af fornævnte lov følgende bestemmelser:

a. Laanet forrentes med 4½ % p. a. fra anvisningensdagen at regne. Laanet er afdragsfrit, indtil den paa anden prioritet i Husmandsbruget indestående, til stats-laanefonden skyldige gæld er indfriet. Fra og med den 11lt juni eller 11lt

december termin, der indtræder nærmest efter, at nævnte 2den prioritet er indfriet, forrentes og afdrages med $5\frac{1}{2}$ % p. a. af det oprindelige beløb, 9600 kr. eller med 264 kr. halvaarlig, hvoraf først beregnes rente $2\frac{1}{2}$ halvaarlig af den til enhver tid skyldige restgæld, medens resten afskrives som afdrag på gælden.

Det skal imidlertid staa debitor frit for i en af de førnævnte halvaarlige terminer, at indbetale, at indbetale et større afdrag end det, der efter ovenstaaende skal erlægges, naar afdraget mindst udgør 50 kr. , dog kan sådant ekstraordinær afbetaling ikke finde sted, forinden 2den prioritetsgælden til stats-laanefonden er fuldt indfriet.

Medens laanet indestaar uopsigeligt fra kreditors side, saalænge den pantsatte ejendom vedligeholdes efter sin bestemmelse og debitor nøje overholder alle forpligtelser efter nærværende obligation, staar det debitor til enhver tid frit for med $\frac{1}{2}$ aaars foregående varsel, at opsiges gælden eller dens rest til udbetaling i en 11te juni eller 11te december termin, dog at debitor er forpligtet til først at indfri 2den prioritetsgælden.

b. Saafremt debitor fraflytter ejendommen eller bortlejer nogen del af lodden eller opfører lejehuse på den, hvorved ejendommens karakter forandres eller værdien forringes, skal den hele skyldige kapital straks uden opsigelse være forfalden til skadesløs betaling.

c. På ejendommen skal vedligeholdes et almindeligt jordbrug og til enhver tid holdes den dertil fornødne besætning og inventarium samt de nødvendige bygninger i ordentlig stand.

Debitor er forpligtet til at give den i henhold til lovens §1 for vedkommende amtsraadskreds nedsatte kommission adgang til at føre tilsyn med, at denne forpligtelse overholdes og til i den anledning at optage syn over ejendommen ved et eller flere af kommissionens medlemmer. Saadant syn skal afholdes mindst hvert tredje aar og såfremt der herved forefindes og saafremt der herved forefindes væsentlige mangler ved ejendommen eller dens drift, er debitor forpligtet til enhver tid forfalden til skadesløs betaling og landbrugsministeren afgør da, hvorledes der vil være at gaa frem mod debitor.

d. Ejendommen maa ikke udstykkes, sammenlægges med anden jord eller magelægges med anden jord uden landbrugsministerens særlige samtykke, hvilket i ethvert tilfælde kun vil kunne forventes meddelt, naar andragendet herom er anbefalet af kommunalraadet.

Vilkaarene for ordningen af gældsforholdene til statskassen i anledning af udstykning, sammenlægning og magelæg fastsættes af landbrugsministeren efter indstilling af den i loven anordnede amtskommission.

e. I tilfælde af, at ejeren ønsker i levende live, at overdrage hele ejendommen til en anden kan køberen kun indtræde i sælgerens forhold til kreditor, naar han (hun) opfylder de i lovens § 2 og 3 stillede betingelser. Dog kan der, hvis det er en søn eller svigersøn eller noget af disses børn, ønskes afstaaet til, bortses fra de i lovens § 3a, b, e, g og h anførte betingelser.

Overdragelsen af ejendommen til personer, der ikke opfylder de ovennævnte betingelser, kan kun ske, naar den samlede gæld efter de i husmandsbruget paa 1ste og 2den prioritet indestaaende obligationer samtidig helt indfries. Ved saadan overdragelse frigøres ejendommen ikke for de den som husmandsbrug i henhold til loven paahvilende særlige forpligtelser og navnlig vedbliver den at være undergiven reglerne i lovens § 20 med hensyn til udstykning, sammenlægning og magelæg.

f. Afgaar ejeren ved døden, kan hans enke, hvis hun forbliver i besiddelse af ejendommen, indtræde i afdødes forhold til kreditor.

Indgaar enken nyt ægteskab, kan forholdet til kreditor kun fortsættes, hvis manden opfylder de i lovens §3 litra c, d og f indeholdte betingelser. Det samme bliver at iagttage, hvis en anden kvinde, der er ejer af statshus, indgaar ægteskab. – Indgaas ægteskab mellem to indehavere af husmandsbrug med statslaan, bliver efterlandbrugsministerens nærmere bestemmelse statslaanet for det ene husmandsbrug at afvikle senest 2 aar efter ægteskabets indgaaelse.

g. De ifølge Frdg. Af 13 maj 1769 § 5 og senere bestemmelser gældende regler om selvejerbønders estationsret skulle ogsaa finde anvendelse med hensyn til testamentariske dispositioner over de her omhandlede huse med tilbehør.

Udøves testationsretten til fordel for et af børnene, skal den, hvem huset med jordlod efter husmandens og hans hustrus bestemmelse skal tilfalde, kunne indtræde i arveladerens forhold til kreditor, ifald den, til fordel for hvem estationsretten benyttes og hvis det er en gift datter hendes mand, opfylder de i lovens §3 litra c, d og f indeholdte betingelser, dog kun saafremt den sum, som arvingen skal udrede til dødsboet og medarvingerne for overtagelsen af ejendommen med tilbehør, ikke i testamentet er sat højere end til det beløb, der svarer til, hvad der paa den tid, arvefaldet fandt sted, af arveladeren var betalt i afdrag pa adensamlede gæld efter de i husmandsbruget paa 1ste og 2den prioritet indestaaende obligationer.

Saafremt overtageren af ejendommen ikke selv er i besiddelse af midler til dækning af den sum, der skal tilsvares medarvingerne, kan der gives disse prioritet i ejendommen efter fornævnte tvende prioriteter, imod at de underkaste sig rimelige, af amtskommissionen godkendte vilkaar for forretning og afbetaling af deres tilgodehavende.

Ovennævnte testationsret vil, naar der er livsarvinger efter den afdøde, som

opfylde de foreskrevne betingelser, kun kunne udøves til fordel for en disse. h. Ønsker den, hvem ejendommen er bleven tillagt ved testament i henhold til de i lovens § 23 indeholdte bestemmelser, ikke at overtage ejendommen eller er der ikke ved testament truffet nogen bestemmelse i den nævnte henseende kan, saafremt, en af arvingerne, der opfylder de i lovens § 23 anførte betingelser, kommer overens med sine medarvinger om at overtage ejendommen, denne arving indtræde i afdødes forhold til kreditor.

Bortsælges ejendommen, kan landbrugsministeren tillade, at køberen, saafremt denne opfylder de lovens §§ 2 og 3 fastsatte betingelser, indtræde i afdødes forhold til kreditor.

i. For kreditors krav efter nærværende obligation haves udpantningsret. Thi forpligtelser jeg mig til at erlægge de halvaarlige ydelser af gælden paa Ebeltoft amtstue eller til den anden offentlige kasse, der opgives mig som indbetalingssted, i hver 11te juni og hver 11te december termin, første gang i 11te juni termin 1924.

Til sikkerhed for skadesløs betaling af kapital med paaløbende renter og alle i tilfælde af søgsmaal, kapitalens opsigelse eller renternes og afdragenes inddrivelse paagaende omkostninger giver jeg herved kreditor første prioritets panteret i den ovennævnte mig tilhørende ejendom matr. nr. 8 Sjørupgaard, 1e Sjørup by, Nimtofte sogn, 6d, 6e, Tøstrup by, matr. nr. 41 Kolindsund, Tøstrup sogn, Randers amt af hartkorn henholdsvis 2 skp. 2 fdk. 2 3/4 alb. 1/4 alb., ikke skyldsæt, med alt dens tilliggende og tilhørende, besætning og inventarium, den til enhver tid paa ejendommen værende gødning og afgrøde i straa, hø og utærsket sæd i de paa ejendommens grund værende eller tilkommende bygninger tilligemed disses mur- og nagelfaste appertinentier, kakkelovne derunder indbefattede, samt endelig i den sum 20.200 kr., forhvilken bygningerne, besætning og inventarium ere forsikrede, hvilke genstande tilligemed samtlige mine andre ejendele stedse af mig skulle holdes brandforsikrede mod ildsvaade for den fulde værdi, for de faste ejendommens vedkommende i en af staten anerkendt brandforsikringsforening. Overholdelse af denne forpligtelse er jeg paa forlangende af vedkommende amtskommission forpligtet til at godtgøre for samme.

Skulle jeg paadrage pantet restancer af skatter og afgifter eller skulde jeg nogensinde udeblive med renter eller kapitalafdraget længere end 14 dage efter rette forfaldstid eller skulde jeg i øvrigt i nogen som helst henseende overtræde de mig i henhold til nærværende obligation paahvilende forpligtelser, skal den hele skyldige kapital straks uden opsigelse være forfalden til skadesløs betaling. Det samme skal gælde, hvis nogen anden kreditor maatte gøre arrest eller udlæg i pantet.

Ligesom der overensstemmende med kreditor § 478 nr. 3 i lov nr. 90 af 11.

april 1916 om rettens pleje forholdes kreditor ret til eksekution i pantet saavel for kapital som for renter uden forudgaaende lovmaal og dom saaledes underkaster jeg mig for min gæld efter nærværende obligation den ved kapitel 41 i lov nr. 90 af 11. april 1916 om retten pleje hjemlede hurtige retsforfølgning, hvorhos jeg er forpligtet til at give møde for den pantsatte ejendoms værneting efter varsel forkyndt paa ejendommen, som til indenbys mand, hvor jeg end maatte bo eller opholde mig.

Derhos vedtager jeg, at opsigelse kan af kreditor forkyndes paa den pantsatte ejendom uden hensyn til, hvor jeg maatte bo eller opholde mig.

Medens andragender fra debitor om den pantsatte ejendoms udstykning, sammenlægning med anden jord eller magelæg med anden jord samt om vilkaarene for ordningen af gældsforholdet til statskassen, i denne anledning skulle rettes til landbrugsministeriet, rettes alle andre henvendelser dette laaneforhold vedkommende til finansministeriet.

Medens andragender fra debitor om den pantsatte ejendoms udstykning, sammenlægning med anden jord eller magelæg med anden jord samt om vilkaarene for ordningen af gældsforholdet til statskassen, i denne anledningskulle rette til landbrugsministeriet, rettes alle andre henvendelser dette laaneforhold vedkommende til finansministeriet.

Det bemærkes, at der paahviler ejendommen følgende tinglæste forhæftelser: fælles vandværk.

Ang. 1e: afhændelse af andel i fælleslod ifl. Kontrakt, læst 7/3.... 59.

Ang. 6d og 6e: i forening er samlet ejendom.

Matr. nr. 41: deklaration læst som servitutstiftende 26/4 over 20 aar gl. adkomstmangel.

Til bekræftelse har jeg i overværelse af medunderskivende vitterlighedsvidner egenhændig underskrevet denne min obligation.

Den 14. januar 1924.

Laurs Peter Laursen

Til vitterlighed om underskriftens ægthed og dateringens rigtighed

P. Husum

M. Jensen

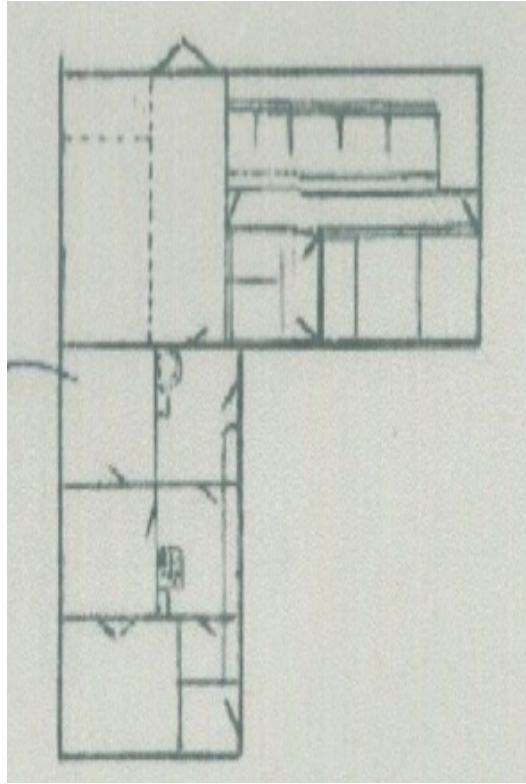
Kommissionsformand

Kontorist

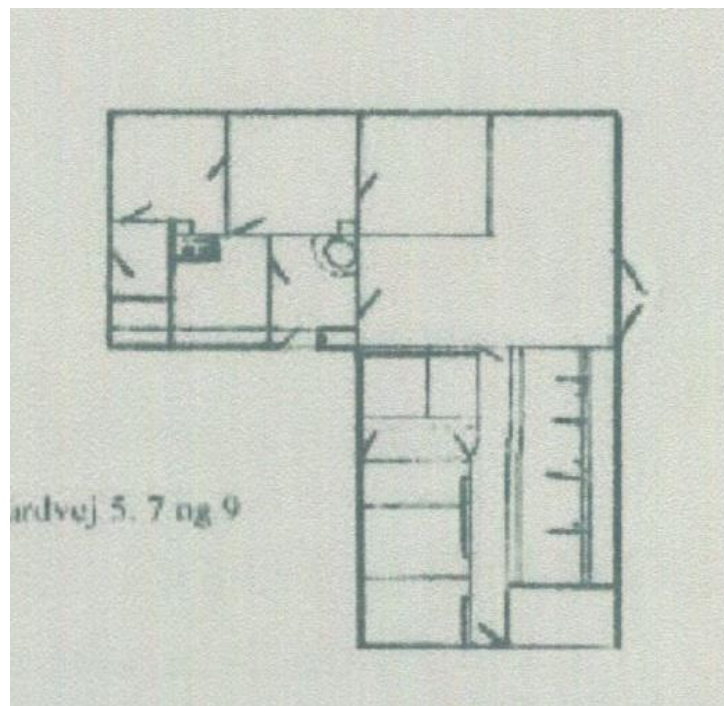
Faarup

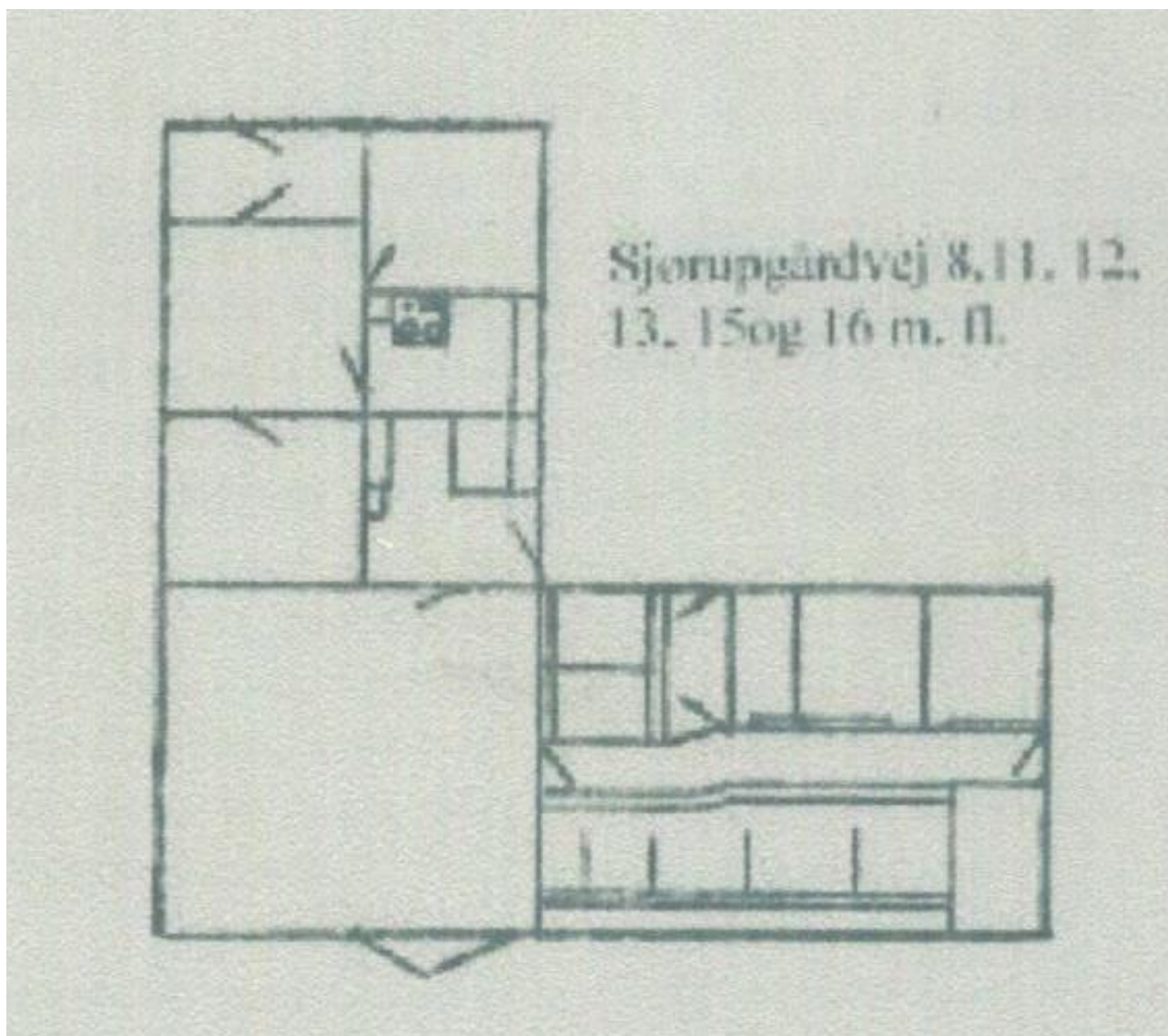
Faarup.

Sjørupgårdvej 10 og 14.

Sjørupgårdvej 5 – 7 – 9.

Stoffet er langt mere omfangsrigt, men jeg håber dette giver et indtryk af de forhold der var på dette tidspunkt.

Oversættelsen har været vanskelig og skriften på tidspunktet er ikke fulgt til punkt og prikke. Men fulgt i nogen grad, for at anskueliggøre dens tids udtryksmåder.

Jørgen Sørensen